

Asia: VN/2821/2024

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

a) Mitä vaikutuksia näette ehdotuksilla olevan?

Ehdotukset ovat oikeansuuntaisia. Lastensuojelun suojele- ja kasvatustehtävää tulee lainsäädännössä korostaa sekä perhe-että laitoshoidossa.

b) Selkeyttääkö ehdotus lapsen kasvatuksen, valvonnan ja huolenpidon sekä perusoikeuksiin kajoavien rajoitusten välistä rajanvetoa sijaishuoltopaikan arjessa? Jos ei, miten säännöksiä tulisi muuttaa?

Kyllä selkeyttää.

2. Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään terveydenhuoltolakiin (69 §) ja lastensuojelulakiin (16 b §) informatiivisluonteista viittausta voimassa olevaan sääntelyyn ns. hybridiyksikköjen perustamiseksi. Mitä vaikutuksia näette ehdotuksen taustalla olevan tavoitteen kannalta?

Tärkeä viittaus. Lastensuojelun ja erikoissairaanhoidon integraatio on edelleen ohutta ja tarvitaan lainsäädännöllistä tukea integroidun hoidon ja tuen järjestämiseksi vaativimmassa yhteisasiakkaiden asiakasryhmässä.

a) Ovatko ehdotukset sääntelyltään selkeitä ja käytännössä toteutettavissa?

Suljetussa kuntouttavassa laitospalvelussa käytetään merkittävässä määrin julkista valtaa. Onko tarkoituksenmukaista säätää päätöksenteko suoraan lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Vaihtoehtona voisi olla säätää päätöksenteko hyvinvointialueen johtavalle viranhaltijalle, jolloin toimivallan delegointi jäisi hyvinvointialueelle.

b) Miten arvioitte henkilöstölle asetettujen vaatimusten riittävyyttä?

Ei lausuttavaa

c) Ehdotuksen mukaan asiakassuunnitelma tulisi tarkistaa vähintään neljän kuukauden välein ja sen tueksi tulisi saada asiantuntija-arvio. Miten arvioitte sääntelyä lapsen rajoittamisen tarpeellisuuden arvioimisen sekä sen sisällön ja laajuuden tarkistamisen näkökulmasta?

Palvelun sisältö huomioiden säännöllinen ja monialainen arviointi on tärkeää.

d) Mikä on näkemyksenne ehdotetun palvelun suhteesta erityisen huolenpidon jaksoon?

Suljettuun laitospalveluun ohjautuisi erityisesti väkivallalla ja rikoksilla oireilevat nuoret, kaikkein vaativin asiakasryhmä, jolla tarve pitempikestoiseen kuntoutukseen suljettuna hoitona. Eholle ohjautuisi pysäyttämistä tarvitsevat, jotka voisivat palata takaisin lähtöyksikköön pysäytyksen jälkeen. Ehoille on tällä hetkellä jonoa, tulee turvata riittävä määrä Eho-paikkoja. Eho-jakson pidentäminen + 90 antaa mahdollisuuden pidemmälle kuntoutukselle Eho-jaksolla.

4. Esitetään muutettavaksi ja selkeytettäväksi nykyistä erityisen huolenpidon sääntelyä. Ovatko ehdotukset tarkoituksenmukaisia ja toteutettavissa käytännössä?

Kyllä

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 4.

Ehoille on tällä hetkellä jonoa, tulee turvata riittävä määrä Eho-paikkoja. Eho-jakson pidentäminen + 90 antaa mahdollisuuden pidemmälle kuntoutukselle Eho-jaksolla.

62 ja 63§ Yhteydenpidon rajoittaminen ja rajoittamista koskeva päätöksenteko

Yhteydenpidon rajoittaminen tuntemattomiin henkilöihin hyvä (päihteet, rikokset, hatkat)

64 ja 70 a § Tekninen valvonta lastensuojelulaitoksessa

Sallittaisiin laitoksissa väkivallan uhkan laimentamiseksi myös yleisissä tiloissa sisällä (kotirauhansuojan kustannuksella), jos se koettaisiin yleisissä tiloissa tarpeelliseksi (edelleen oma huone ja wc/suihku kamerattomia).

Koska sijoitetut lapset toivovat tätä itse ja kokivat sen tuovan lisää turvallisuutta heille laitواسumiseen, kannatan. (Esim. lasten välisen valta-asetelmat helpompi havaita/puuttua painostuksiin tms., mihin muuten vaikea puuttua/havaita, kun eivät tapahdu aikuisen läsnä ollessa.)

Peruste eli asiakasturvallisuus olisi lain mukaan avattava omavalvontasuunnitelmassa ja lasten hyvän kohtelun suunnitelmassa. Ohjaajat ymmärtävät sitä kautta, mitä varten kamerat on asennettu, jos niitä on.

Tietosuojan/turvan olisi oltava kunnossa; kameroita käytetään vain tarvittaessa eikä muuhun kuin tarkoitukseensa. Eikä ne saa vähentää aikuisten läsnäoloa, kameroilla ei korvata vuorovaikutusta lasten ja ohjaajien kesken.

65 § Aineiden ja esineiden poisottaminen lastensuojelulaitoksessa

Ei lausuttavaa

66 § Henkilöntarkastus

Ei lausuttavaa

66 a § Henkilönkatsastus

Ei lausuttavaa

67 § Omaisuuden, lähetysten ja tilojen tarkastaminen ja lähetysten luovuttamatta jättäminen

Ei lausuttavaa

68 § Kiinnipitäminen laitoksessa

Ei lausuttavaa

68 a § Kiinnipitäminen lapsen laitoksesta poistumisen estämiseksi

Ei lausuttavaa

69 a § Luvatta lastensuojelulaitoksesta poissaolevan lapsen etsintä ja palauttaminen

Ei lausuttavaa

69 b § Lapsen kiinniotto

Laitoksen ohjaaja saisi oikeuden ottaa kiinni lapsen laitoksen ulkopuolella. Tämä hyvä muutos, mutta samalla tulee varmistaa, että poliisin virka-apu on edelleen käytettävissä tilanteissa, jossa sitä tarvitaan.

69 c § Kiinniotetun lapsen kuljettaminen

Poliisin virka-apu tulee olla käytettävissä tarpeen mukaan.

69 d § Perhekodista luvatta poissaolevan lapsen etsintä ja palauttaminen

Ei lausuttavaa

69 e § Poliisin virka-apu laitoksesta ja perhekodista luvatta poissaolevan lapsen kiinniottamisessa ja kuljettamisessa

Poliisin virka-avun antamisesta tulee säätää selkeästi.

71 § Erityiset rajoitukset kuntouttavan suljetun laitospalvelun aikana

Ei lausuttavaa

72 § Erityiset rajoitukset erityisen huolenpidon jakson aikana

Ei lausuttavaa

6. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen yhteydessä toimivasta koulusta ja täsmennettäväksi viraston nykyistä rakennetta. Vastaisivatko ehdotukset tätä tavoitetta?

Kyllä

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 6.

Opetuksen turvaaminen on tärkeä osa kuntoutusta ja lastensuojelun tehtävän vaikuttavuutta. TUVA-opetus perusopetuksen jälkeisenä opetuksena tulee säätää samoin perustein kuin perusopetus.

7. Esityksen tavoitteena on vahvistaa kodin ulkopuolelle sijoitetun lapsen oikeutta erityiseen suojeluun. Vastaavatko ehdotukset tätä tavoitetta?

Kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 7.

Suljetun kuntoutuspalvelun ja ns. hybridiyksikkötoiminnan ero ja käyttö ei selkiinny. Hoidetaanko suljetussa kuntoutuspalvelussa vain kaikkein vaativin asiakasryhmä vankilan vaihtoehtona lastensuojelulain mukaan ja hybriditoiminnassa lastensuojelun ja erikoissairaanhoidon integraationa kuntoutettavat EHO-lainsäädännön perusteella. Suljetun kuntoutuspalvelun hinta on korkea, eikä rahoitus onnistu hyvinvointialueiden sisältä, tuplasijoituspaikkoja ei aina käytetä, koska lähtöyksiköt irtisanovat paikat kun kyseessä väkivaltaiset nuoret. Kuntouttavia elementtejä tulee enemmän rakentaa koko sijaishuoltoon ja se edellyttäisi hoitotahojen ja opetuspalveluiden roolin selkeyttämistä lastensuojelun asiakkaiden asioissa.

8. Vapaamuotoiset huomiot koko esityksestä.

Lastensuojelun järjestämisvastuu ja julkisen vallan käyttö tulee antaa hyvinvointialueelle, eikä suoraan yksittäiselle viranhaltijalle. Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän virkavastuun kasvattaminen suoraan lainsäädännön perusteella vaikuttaa lastensuojelun sosiaalityön veto- ja pitovoimaan haitallisesti.

Salin Suvi

Keski-Uudenmaan sote kuntayhtymä - Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen
lausunto